

2 Ledare

Emma Jaenson: Vansinne att riva vattenkraft mitt i en elkris

Emma Jaenson / emma.jaenson@smp.se

Borde inte detta kraftslag uppmuntras från politiskt håll, ja rentav byggas ut i snabbast möjliga takt?

Potentialen för vattenkraft är mycket stor, konstaterades på ett seminarium i riksdagen den 19 februari. Vattenkraften är fossilfri, reglerbar och förnybar och bidrar till att göra hela elnätet mer stabilt eftersom den kan användas när det inte blåser eller solen inte lyser.

I dag står vattenkraften för 40 procent av Sveriges elproduktion och är alltså det energislag som ger mest el av alla. Den småskaliga vattenkraften skulle dessutom kunna fördubbla sin effekt, framför allt i södra Sverige, påpekar Gustaf Hellström, ordförande på Svensk Vattenkraftförening.

Men ändå har i princip inga satsningar gjorts på vattenkraft på 30 år.

Borde inte detta kraftslag uppmuntras från politiskt håll, ja rentav byggas ut i snabbast möjliga takt?

Nej då. Snarare än att bygga mer vattenkraft, river vi den befintliga – åtminstone den småskaliga vattenkraften. Över hela Sverige tycks länsstyrelser arbeta intensivt för att riva så många dammar och kraftverk som möjligt.

Flera av dessa vattenkraftverk är flera hundra år gamla, somliga är klassade som fornlämningar. Vid de vackra vattendragen och sjöarna som bildas av fördämningarna har människor bosatt sig och arbetat. Platserna lockar i dag till båturlägg, fiske, bad, turism och rekreation.

Men hittills har det varit Davids kamp mot Goliat. På ena sidan står myndigheter och framför allt länsstyrelser med anställda jurister, hand i hand med Intresseorganisationer som Älvräddarna och Sportfiskarna, Naturskyddsföreningen och diverse andra röststarka miljöorganisationer.

Mot dessa står enskilda personer, familjer och små företag som inte har de ekonomiska resurserna att kämpa emot. Hundraårig historia jämnas med marken och förstörs för alltid när den senaste miljödoktrinen ska tvingas igenom.

Sara och Håkan Gustafsson, som äger ett småskaligt vattenkraftverk utanför Hjortsberga med anor från 1400-talet beskriver att "Det är helt orimligt höga belopp. Vi är bara vanliga privatpersoner, men som på grund av att vi äger de här gamla kvarnarna tvingas leva under de här hoten från myndigheterna" (Smålandsposten, den 8 nov 2024). De fick en dag ett brev från länsstyrelsen i Kronoberg där de uppmanades att sluta med turbindriften och dra upp dammluckorna, och miljöpassa verksamheten. Annars väntade viten.

Snarare än att bygga mer vattenkraft, river vi den befintliga – åtminstone den småskaliga vattenkraften. FOTO: PER SANDBECK

Det är svårt att begripa hur en borgerlig regering kan låta detta fortgå.

Emma Jaenson

Ändras vattensystemet riskerar det dessutom oöverskådliga konsekvenser. I Dalarna har vissa platser gjorts oigenkännliga när sjöar kring Säfsen har torrlagts och blivit till sumpmark och lerbäddar. Och förutom att utrivningarna vanställer människors livsmiljö blir det svårare att reglera vårfloder, översvämningar och att hantera eventuella bränder.

Att detta sker beror på att Sverige (som så ofta) övertolkar EU-regleringar, i detta fall gäller det EU:s vattendirektiv. Alla Sveriges runt 2 000 småskaliga vattenkraftverk ska tvingas till moderna miljö-

tillstånd. Fiskarna ska kunna vandra fritt – utan hänsyn till potentiella kulturvärden, ekonomiska värden eller andra naturvärden som förstörs på vägen.

Känns det kanske igen? I dag talas det ofta om rivningshysterin på 60- och 70-talet där hundraåriga stadskärnor förstördes på grund av ideologiska trender i tiden. Kommer vi på samma sätt om 50 år undra hur politiker tillät detta helgerån av vår landsbygd?

När det kommer till just nycker i miljöpolitiker som får oåterkalleliga konsekvenser är det inte heller första gången. De kärnkraftsnedläggningar som Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet drev igenom är svåra att missa med tanke på dagens havererade elsystem. De senare gröna bubblorna som spruckit, med bland annat enorma vindkraftparker och Northvolt, är satsningar som svenska folket får betala dyrt för. Hur många miljarder skattekoroner – och hur mycket raserade kultur- och miljövärden – är miljöförslens egentligen skyldig svenska folket?

Men nyligen kom en dom från Högsta Domstolen som inger hopp. Domen

handlar om kraftverket vid Gäddeviksås kvarn i Tingsryds kommun. Högsta Domstolen menar att gamla tillstånd som olika privilegier eller skattläggningar gäller. Kraftverket vid Gäddeviksås kvarn får vara kvar. Har länsstyrelsen bedömt det på annat sätt har länsstyrelsen fel. Och eftersom domen kommer från Högsta Domstolen är den normerande för alla rättstillämpande myndigheter: alltså även länsstyrelser.

Men det är svårt att begripa hur en borgerlig regering kan låta rivningen av småskalig vattenkraft och dammar på landsbygden fortgå. Det är för det första kontraproduktivt att riva vattenkraft under pågående elkris. Och varför ska vissa samhällsnyttor värderas så mycket högre än andra? Miljöaspekter kan inte alltid tillåtas trumfa alla andra värden. Vi bör värna landsbygden.

Den småskaliga vattenkraften kan räddas. Som konstaterades under seminariet i riksdagen: det krävs bara politisk handlingskraft.

Emma Jaenson

SMÅLANDSPOSTEN

Smålandsposten, Växjö 2024. Årgång 158
Postadress: Linnégatan 2B, Växjö
Postadress: 351 70 Växjö
Telefon: 0470-77 05 00

Prenumerationsfrågor:
Kontakta Kundcenter
Telefon: 0470-77 05 00
Mejladress: kundcenter@smp.se
Öppet helgfrån mån-fre 08.00-16.00.

Prenumerationspriser:
För aktuella prenumerationspriser se prenumerera.smp.se

Privatannonser:
Boka din privatannonser på annonsera.smp.se eller kontakta Kundcenter.

Företagsannonser:
Tel: 0470-77 04 40
Helgfrån måndag-fredag 9-12.
E-post: bokning@smp.se
material@smp.se
Bankgrns: 5101-6061

För all annonsering gäller normerna för annonsering och bestämmelserna för annonserförmedling.

Förenings-, kyrko- eller begravningsannonser:
0470-77 05 00
E-post: bokning@smp.se

För insänd material ansvarar vi. Allt material lagras elektroniskt. Det som skickas in material till Smålandsposten förutsätts medge elektronisk

Chefredaktör, ansvarig utgivare:
Kristina Bingström
(kristina.bingstrom@smp.se)
Sf ansvarig utgivare:
Daniel Rydström
Politisk chefredaktör:
Fredrik Haage
(fredrik.haage@smp.se)
Nyhetschef:
Daniel Rydström
(daniel.rydstrom@smp.se)
Vi Geta Media AB, Box 10000

Om du har nyhetstips:
Telefon: 0470-77 06 07
E-post: nyheter@smp.se

Utöbliven tidning: Anmäl på Mitt konto under valet Utöbliven tidning eller kontakta Kundcenter.